

„PUTOVNÍ ZÁZRAK PRO PEDAGOGY“

Łukasz Kokotek

Bylo to minulý rok, v listopadu, kdy jsem zaslechl o vzdělávacím projektu ABC Music, v.o.s., a autorce technik „Splývavé čtení®“ a „Jak na básničku“, PaedDr. Márii Navrátilové. Během telefonického hovoru jsem se dozvěděl, že se údajně jedná o jakési prožitkové učení dětí předškolního a školního věku. Přiznám se, že pro mne – „nepedagoga“ – nebylo jednoduché představit si pod těmito hesly jakoukoli praktickou činnost. Vydal jsem se tedy na onen „putovní zázrak pro pedagogy“ podívat zblízka. Ačkoli se paní doktorka na první pohled v ničem nepodobá samozvané léčitelce, ani podezřelému médiu, které vám na místě vyloží celý váš osud z čajových lístků na dně šálku, efekty její práce přesto nemají daleko k zázraku.

Osoba, na níž je znát řádnou pedagogickou praxi – onen unavený pohled pln jakési mateřské starostlivosti, střídající zápal mladé praktikantky snažící se ve své první třídě navodit přátelskou atmosféru. Tato rozporuplnost jenom obohacuje vrozenou schopnost empatie a v neposlední řadě herecké nadání, které posluchače doslova připoutá k židlím. Nenechte se mýlit, obsah semináře nenese pedagogům jenom vítané uvolnění po celodenní práci! Snad v každé škole byl na začátku přednášky citelný nedůvěřivý odpor „unavených bojovníků s negramotností“ – nebránili se však dlouho.

Třída nebo přednáškový sál – tabule, křída, lavice, kapající kohoutek v rohu místnosti a zvonek každou chvíli řvoucí z chodby. „To jsem teda zvědav“, říkám si. Přiznám se, že mi toto prostředí nijak neprospívá; zakrátko se však zprvu nehostinný prostor mění v třídu, kterou známe z dětství, a z posluchačů se rázem stávají malí žáčci, nejistě opakující po paní učitelce. Zvolání „Už vás mám!“ zní třídou jako při odhalení taháku při písemkách. Zkušený pedagogové se s rozpačitým úsměvem pokoušejí správně vyslovovat slabiky, chytají se za hlavu při neúspěšných pokusech a všechny ty sebejisté zevnějšky padají – z auditoria jakoby se vytrácela únava a nedůvěra. Učitelská důstojnost se mění v šibalské a soutěživé výrazy žáků při práci s písmenky a tabulkami. Během cvičení s obrázkovými kartami se tu a tam ozývá objevené „... á-ha!“ a zvolna se prolamují ledy nedůvěřivosti vůči starým osvědčeným pomůckám.

Ačkoli to nezní nijak objeveně, paní dr. Navrátilová skutečně pracuje s jednoduchými pomůckami, které ještě tu a tam zahlédnete na lavicích prvňáčků. Doporučuje častou práci s tabulkami a písmenky, pexesem s písmeny a obrázkovými kartami. Co se týče teoretické části, celá koncepce je založená na práci

s dechem a artikulací, avšak velmi obratně doplněna praktickou stránkou vyučování. Učitelé se seznámí s technikou již během první části semináře a dostanou návod, jak to hravě stihnout v rámci stanovených osnov.

Technika je založená na principu protikladů. Paní doktorka vychází z určitého pořadí výuky hlásek *OSBUA*, kdy – jak říká – se děti pomalu, ale jednou provždy, naučí správně vyslovovat hlásky na základě citelných rozdílů při práci s dechem a artikulací. Další důležitou podmínkou pro dobré technické zvládnutí čtení je práce s hlasem, kdy se děti učí rozeznávat rozdíly mezi hlasitou mluvou, hlasitým šepem, křikem a voláním (tedy i zmíněné prvky dramatizace).

Co tedy činí techniku splývavého čtení tak zajímavou z odborného hlediska? Při využití běžných metod a vytvoření správných technických základů se děti nemusí potýkat s tzv. dvojitém čtením, daleko rychleji se naučí správně se vyjadřovat písemnou formou – ať už je to popis, přepisování či diktáty. Co se týče interpretace, rovněž zde jsou patrné efekty – děti čtou s pochopením, interpretují hlasitě a výrazně s prvky dramatizace. Kromě časové úspornosti prezentované techniky, která nijak nenarušuje meze stanovených osnov, je třeba zmínit jeden, z hlediska pedagogické praxe zcela zásadní efekt – i děti s vadou dyslexie se mohou účastnit výuky v běžné třídě; s technikou splývavého čtení lze totiž i s těmito vadami úspěšně pracovat.

Nezbývá, než vyslechnout samotnou autorku zmíněné metodiky (jinak takzvaného čtení „*SFUMATO*®“), paní dr. Navrátilovou, a pustit se do práce.

Kontakt: lukasz.kokotek@centrum.cz